

Grashoppa Barnehage

Årsplan 2018/2019

Sammen i lek, mestring og gode opplevelser

INNHALDSFORTEGNELSE

•Velkommen til Grashoppa Barnehage	3
•Om Årsplan	4
•Dagsrytme	5
•Visjon	6
•Våre verdier	7
•Forebygge mobbing	10
•Mål	11
•Lek	11
•Inkluderende språkfelleskap	14
•Danning og læring	15
•Progresjon	16
•Barns medvirkning	17
•Foreldresamarbeid	18
•Tilvenning av nye barn - Overganger	19
•Trygghetsirkel	20
•Vurdering - Dokumentasjon	21
•Progresjonsplan for de syv fagområdene	22
•Stjerner i Grashoppa	30
•Helse og kosthold	31
•Årets gang	32
•Litteraturliste	34

VELKOMMEN TIL GRASHOPPA BARNEHAGE

Grashoppa Barnehage er en privat barnehage som har vært i drift siden august 2005.

Avdelingene barnehageåret 2018/2019:

Løvetann	15 barn født i 2017 og 2016
Prestekragen	19 barn født i 2016, 2015 og 2014
Blåklokka	18 barn født i 2014 og 2013

Barnehagen har et variert uteområde på om lag 5 mål. Vi har lekeapparater, skogsområde med gapahuk og et asfaltert område som brukes til blant annet sykling.

Vi disponerer en fotballbane, to gymsaler og grenser til flotte tur- og skogsområder.

Åpningstider og ferie:

- Grashoppa Barnehage er åpen mandag til fredag, fra 07.00 til 16.45.
- Barnehagen er stengt julaften og nyttårsaften, og stenger klokka 12.00 onsdag før påske.
- I romjulen og 1-3 uker i juli kan barnehagen stenge dersom det er mindre enn 8 barn som via tilbakemeldingsrutiner har gitt beskjed om at de kommer.
- Det er 5 planleggingsdager i året.
- I løpet av barnehageåret 1. august - 31. juli skal alle barn ha fire uker ferie. Tre uker skal tas sammenhengende i skolens ferie. For barn som skal begynne på skolen, må ferien være tatt ut før endt barnehageår.

OM ÅRSPLAN

I Rammeplan for barnehagen 2017, står det om årsplan:

Barnehagen skal utarbeide en årsplan. I tillegg skal det utarbeides planer for kortere og lengre tidsrom og for ulike barnegrupper etter behov. Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartner og andre interessenter (Rammeplanen, 2017).

I Grashoppa lages det halvårsplaner på hver avdeling i tillegg til årsplan. Halvårsplan gir informasjon om tema og satsing for avdelingen.

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, og vurderes. Barna skal ha et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen, ut fra personalets kunnskap om barns trivsel og allsidig utvikling, både individuelt og i gruppe.

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Årsplanen skal synliggjøre hvordan barnehagen fortolker og realiserer rammeplanen og skal bidra til kontinuitet og progresjon for den enkelte og barnegruppen generelt. I denne årsplanen er en del av innholdet i den nye rammeplanen som vi har valgt å fokusere på, gjengitt og fordypet i våre valg.

DAGSRYTME

Klokkeslett:

07.00	Barnehagen åpner Lek
07.30-08.30	Frokost for de som ønsker
09.30	Samling Lek/grupper/aktiviteter/tur
10.30	Måltid
12.00-14.00	Lek ute
14.00	Måltid Lek og aktiviteter i barnehagen
16.45	Barnehagen stenger

Tidspunktene, med unntak av åpning og stenging vil variere noe fra dag til dag og fra avdeling til avdeling.

Kl. 09.30 starter samling og aktiviteter på alle avdelinger. Barna bør være i barnehagen innen dette klokkeslettet. Barnehagen skal ha beskjed dersom barna kommer senere eller ikke kommer. De fleste turer og aktiviteter avsluttes innen 14.30. Dersom dette ikke skjer vil barnehagen informere foreldrene.

Flere dager i uka deles barna i grupper. Viktig informasjon om aktiviteter og annet legges på Mykid, bør følges med daglig.

VISJON

«Sammen i lek, mestring og gode opplevelser»

Sammen

«Dagen min blir et eventyr med deg om bord»
(Tommelise)

Lek

«Leken er lekens egentlige mål»
(Torben Hangård Rasmussen)

Mestring

*«Det har jeg aldri gjort før...
Så det kan jeg helt sikkert»*
(Pippi Langstrømpe)

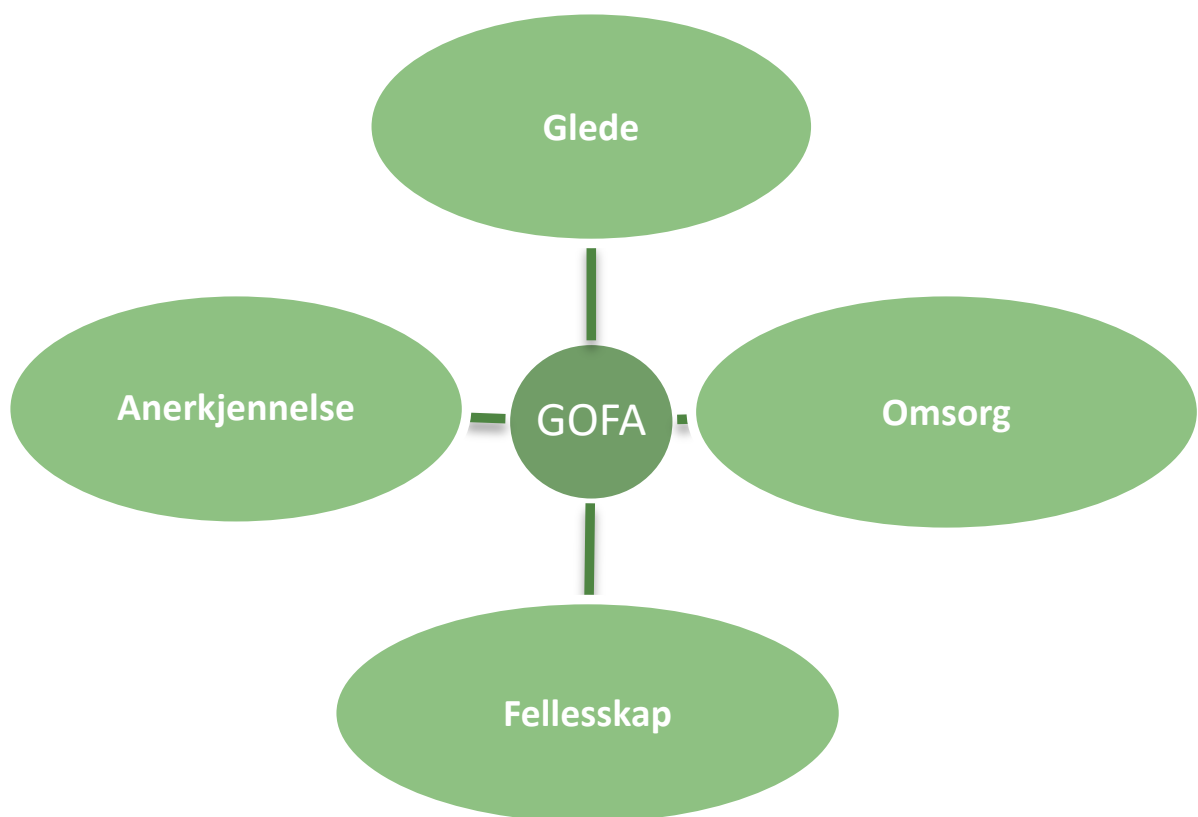

Gode opplevelser

«Du och jag Alfred»
(Emil i Lønneberget)

VÅRE VERDIER

«Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap» (Barnehageloven).

Glede, omsorg, fellesskap og anerkjennelse er Grashoppas verdier, og er fundamentet for alt arbeid i barnehagen.

Glede

Barnehagen skal bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek (Rammeplanen, 2017). Rom for god lek, humor og felles gode opplevelser er kilder til glede i barnehagen. Barn bør også erfare relasjoner som gir glede og begeistring (Melaas, 2013). I Grashoppa har vi fokus på at det i leken, i samtalen, i samlingen og andre situasjoner skal være plass til glede, humor og latter i hverdagen. Alle skal bli møtt med et smil når de kommer til Grashoppa Barnehage.

Omsorg

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet (Rammeplanen, 2017). Omsorg handler for oss om gjensidighet i samspill. En omsorgsfull relasjon er preget av lydhørhet, nærhet, innlevelse og evne og vilje til samspill. Det å se og forstå det unike i hvert enkelt barn og gi barna den tryggheten de trenger for å bli gode samspillspartnere ovenfor andre er viktig i utviklingen av sosial kompetanse og ikke minst for å styrke sin egen selvfølelse (Aasgaard, 2013). I Grashoppa er barnet i fokus, voksne er tilstede for å se hvert enkelt barn og gi rom for nærhet

Felleskap

Barnehagen skal gi barna felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller (Rammeplanen, 2017). Barnet skaper forståelse av hvem det er gjennom de daglige samspillene. Opplevelsen av å ha tilhørighet og betydning i et fellesskap har stor innvirkning for barnets opplevelse av seg selv. Det er barnets opplevelse av å være inkludert som er avgjørende for betydningen av et godt fellesskap for barnet. I Grashoppa er vi sammen barna i lek og aktiviteter og har fokus på å dele positive erfaringer og opplevelser.

Anerkjennelse

Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet (Rammeplanen, 2017). Anerkjennelse er en grunnleggende holdning som kjennetegnes av likeverd og respekt. Den innebærer at jeg gir den andre rett til sine opplevelser, sine meninger og væremåter, akkurat som jeg har rett til mine (Barsøe, 2012). I Grashoppa har vi fokus på å lytte til barnets stemme, forstå, akseptere, tolerere og bekrefte.

FOREBYGGE MOBBING

Personalet skal forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre (Rammeplanen, 2017).

Mobbing er en form for emosjonelt eller fysisk overgrep med tre kjennetegn: intensjon, gjentakelse og ubalanse i styrkeforhold. Kjennetegnene må betraktes i forhold til utviklingsnivå og kontekst. Mobbeadferd kan forekomme tidlig i barnehagealder. Vi i Grashoppa har fokus på hvordan personalet kan oppdage begynnende mobbeadferd. Mobbeadferd kan forekomme i løpet av barnehagedagen i ulike situasjoner.

Grashoppas tiltak for å forebygge mobbeadferd; De voksne i Grashoppa;

- er autoritative voksne som bygger relasjoner.
- lærer barna sosial kompetanse.
- er bevist egne holdninger og er gode rollemodeller.
- er «tett på» i alle situasjoner.
- samtaler med barna og fremmer empati.
- synliggjør det positive i ulikheter sammen med barna.
- jobber bevisst med at barn kjenner egne og andres styrker.
- fremmer vennskap.
- legger til rette for et godt lekemiljø og gode opplevelser.
- har god kontakt og tett dialog med foreldre.

MÅL

«Alle barn skal oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek»

Leken har en sentral plass i den nye rammeplanen, personalet skal:

- *Anerkjenne lekens egenverdi*
- *Gi gode vilkår for lek, vennskap og barnas egen kultur*
- *Se lek som arena for barns utvikling og læring, og språklig samhandling*
- *Inspirere til og gi rom for ulike typer lek inne og ute*
- *Bidra til at alle barn kan oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek – alene og sammen andre*

LEK

Lek er satsningsområdet i Grashoppa Barnehage.

Tre årsaker til at det er viktig at barn får være med på samhandling gjennom lek:

- Deltakelse i lek og det å ha venner er viktig for barnets trivsel «her og nå».
- Gjennom deltakelse i sosial rollelek får barnet sosial, emosjonell og språklig stimulering og læring.
- Samhandling i lek kan forebygge senere psykososiale vansker og samhandlingsvansker, for eksempel i skolen og arbeidslivet (Ruud, 2010).

Lek er frivillig, og barn leker fordi de har lyst. Motivet for å leke ligger i selve prosessen, ikke i resultatet av leken. Gjennom leken uttrykker barn seg kreativt og får varierte erfaringer.

Leken

Er spontan	Er på «lissom»	Er spennende	Er morsom
Er læring	Er indremotivert	Er problemløsende	Er frivillig
Er et mål i seg selv	Gir glede	Gir mestring	Gir vennskap
Gir trygghet	Styrker barnas sosiale kompetanse	Stimulerer språket	Er med å bearbeide barnets erfaringer

LEK I GRASHOPPA

Grashoppa Barnehage har som mål at **alle barn skal oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek**. For å nå målet har vi fokus på voksenrollen og kunnskap om hva som påvirker leken. Den voksnes væremåter, det fysiske miljøet inne og ute samt hva og hvordan vi bruker tiden fra åpning til stenging, har avgjørende betydning for hvilke muligheter barn har til å starte, verne og videreutvikle lek (Melaas, 2013). Vi har fokus på hva som fremmer og hva som hemmer lek i barnehagen. For å forstå barns lek, bruker vi disse begrepene:

- Lekerabling Barns små hint om at «jeg vil leke med deg»
- Adgangsstrategier Strategier barnet bruker for å komme inn i etablert lek
- Leketemaer Lekens innhold eller «manus»
- Lekerutiner Gjentakelser og gjenkjennelse
- Vernestrategier Strategier for å verne, «ikke forstyrr leken vår»
- Regisering Planlegging av lek

Med fokus på å fremme lek skal personalet i Grashoppa Barnehage:

- Gi barna tid og rom til å leke, unngå unødige avbrytelser
- Sørge for god struktur som er åpen for endring
- Være tilstede og bidra med å starte, verne og videreutvikle lek
- Være lekende voksen som støtte i lek, og samtidig være bevisst egen rolle i leken
- Gi rom for og tilføre glede, humor og latter
- Ha kunnskap om lekens utvikling og tilrettelegge for god lek i ulike aldre
- Variere gruppestørrelse og sammensetning
- Sørge for at fysisk miljø er inspirerende tilrettelagt for lek tilpasset alder og interesser hos barna, både ute og inne
- Bruke gymsaler og annet tilgjengelig areal på fornuftig måte
- Gi barna mulighet for gjentakelser, og gi rom for lekerutiner
- Bruke faste tursteder
- Velge temaer etter barnas engasjement og interesse
- Tilby åpent lekemateriell og gjenbruksmateriell

INKLUDERENDE SPRÅKFELLESKAP

Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening. Barnehagen skal anerkjenne og verdsette barnas ulike kommunikasjonsuttrykk og språk. (Rammeplanen, 2017).

I år har bamblebarnehagene et felles satsingsområdet; inkluderende språkfelleskap, med følgende Mål:

«Alle barn opplever at de kommuniserer, samhandler og deltar i et inkluderende fellesskap»

Vi jobber med å utvide kompetanse i personalgruppen til å utvikle barnehagens språkmiljø, og se viktigheten av språket for leken, og leken for språkutviklingen. Personalet jobber også systematisk med at **alle** barn skal oppleve seg faglig og sosialt inkludert.

Noen fokus:

- Bruk av samtale som arbeidsverktøy
- Bruk av symboler, bildebøker og fortellinger, også som utgangspunkt for samtalen
- Inspirere til bruk av språk i meningsfulle situasjoner og å skape engasjement i språklige aktiviteter
- Vi benevner og bruker språk aktivt i alle situasjoner, samt utfordrer barn til å bruke ved blant annet å stille åpne spørsmål

DANNING OG LÆRING

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling (Barnehageloven).

Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evnen til å reflektere over egne handlinger og væremåter. *Barnehagen skal støtte barna i å holde seg nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap* (Rammeplanen, 2017).

Gjensidige samhandlingsprosesser mellom barn og voksne i lek og læring, og hensynet til hverandre er forutsetninger for barnets danning. Hvem vi er som voksne i barnehagen er avgjørende. Det er viktig at vi tør å se på egne handlinger og væremåter og tør å reflektere over hvordan vi påvirker barnas atferd for å kunne bidra til positive dannelsingsprosesser.

Barn tilegner seg det meste av sine kunnskaper og ferdigheter gjennom lek. Det gjelder på alle utviklingsområder; motorisk, sosialt, emosjonelt og kognitivt. Lek er rett og slett den mest effektive måten å lære på, fordi den er indremotivert og lystbetont. I rammeplanen (2017) står det: *Barnas nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær skal anerkjennes, stimuleres og legges til grunn for deres læringsprosesser.*

PROGRESJON

Progresjon i barnehagen innebærer at alle skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang (Rammeplanen, 2017).

Barn er i kontinuerlig utvikling og deres behov er i stadig endring. For oss er det viktig å møte barna der de er ved å legge til rette aktiviteter tilpasset alder, interesse og modenhet. Det innebærer å tilpasse arbeidsmåter etter barnegruppen og bidra til at alle barn får både mestringsopplevelser og noe å strekke seg etter. Vi legger til rette for gjentakelse, gjenkjenning og fornying.

I Grashoppa har vi aldersinndelte avdelinger, fysisk miljø og materiell er tilpasset og tilrettelagt for den enkelte alder. Vi har fokus på å variere materiell og utvikle leken ved å tilføre nye og spennende elementer.

Det er progresjon i turer og opplevelser. Fra aktivt å bruke skogområdet i barnehagen, til etter hvert å dra på lange turer, både kollektivt og til fots. I Grashoppa avslutter vi siste våren med at de eldste får bestige 5 topper i Grenland.

BARNES MEDVIRKNING

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet (Rammeplanen, 2017).

Alle barn i Grashoppa skal erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen. Barns mulighet for medvirkning er avhengig av våre holdninger og evne til å lytte. Barn har mange måter å uttrykke seg på både verbalt og nonverbalt. Vår oppgave er å være bevisst barnas ulike uttrykksformer i alle aldre. Vi skal legge tilrette for medvirkning tilpasset deres forutsetninger og behov.

For å ivareta barns medvirkning ønsker vi å:

- Ta alle barn og deres uttrykk på alvor
- Se ting i barneperspektiv
- Være tilstedeværende voksne
- Være nysgjerrig på hva barn er interessert i
- Stille gode spørsmål
- Akseptere barnas tanker
- Ta utgangspunkt i barnas interesser
- Være sensitive voksne som lytter til barna
- Ha tid og rom for å se barna og tilrettelegge for deres behov

FORELDRESAMARBEID

Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling (Rammeplanen, 2017).

Et godt samarbeid med foreldre er viktig, vi vil begrunne våre valg for foreldre og foreldre skal oppleve at det tas hensyn til deres synspunkter.

Arenaer for foreldresamarbeid

- Daglig kommunikasjon ved hente- og bringesituasjon
- Kommunikasjon via mykid
- To foreldremøter i året
- Foreldresamtaler, vi tilbyr to i året
- Felles arrangementer hvor foreldre deltar
- Brukerundersøkelse
- Foreldreråd og Samarbeidsutvalg

For å sikre samarbeidet med barnas hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg (Barnehageloven).

Foreldrerådet - alle foreldre med barn i Grashoppa Barnehage

Foreldrerådet har møte i starten av foreldremøter og skal:

- Fremme foreldrenes fellesinteresser
- Bidra til et godt samarbeid mellom hjem og barnehage
- Forelegges saker av viktighet for foreldrenes forhold til barnehagen

Samarbeidsutvalget - 3 foreldre og 3 ansatte.

Samarbeidsutvalget har møte 2-4 ganger i året. Samarbeidsutvalget er et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ og skal:

- Bli forelagt og har rett til å uttale seg i saker som er viktige for barnehagens innhold og virksomhet, og for forholdet til foreldrene
- Fastsette årsplan for barnehagen

Foreldrerepresentantene i SU 2018/2019

- Helene Fuglset
- Linnea Riis Nilsen
- Silje Fuglset

TILVENNING AV NYE BARN

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre legge til rette for at barnet får en trygg og god start i barnehagen (Rammeplanen, 2017).

Den nye rammeplanen legger vekt på at vi skal tilrettelegge for en god start for barn som begynner i barnehagen. Barna skal få tid til å bli godt kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Tilvenningsdager i Grashoppa er preget av fleksibilitet og tilpasning for at det enkelte barn skal få en så trygg og god start som mulig. Barnet skal tidlig få oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

OVERGANGER I BARNEHAGEN

Vi legger til rette for at barn som skal bytte avdeling blir kjent med både rom og personal før endringen skjer. Vi ønsker å legge til rette for at alle får møte kjent personal på avdelingen de skal begynne på, ved overganger innad i barnehagen.

OVERGANGEN BARNEHAGE OG SKOLE

Grashoppa Barnehage har barn fra ulike områder og samarbeider derfor med flere skoler om overgangen. Vi følger Bamble Kommunes overgangsrutiner mellom barnehage og skole.

Alle barna får komme på besøk til skolen de skal begynne på. Det utveksles informasjon ved behov etter godkjennelse fra foreldre. Barn i vekst med fokus på barnas ressurser blir sendt til de ulike skolene i Bamble.

TRYGGHETSIRKELEN

I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre (Rammeplanen, 2017).

Trygghets sirkelen gir et bilde av hvordan lyst til å utforske og lære henger sammen med trygghet og visshet om at omsorgspersonen ser barnet og er tilgjengelig når det skulle trenge dette. I Grashoppa bruker vi denne forståelsen som grunnlag for arbeid med trygghet og tilknytning.

I den trygge havnen nede i sirkelen møter barnet nære og trygge voksne som er klare til å gi barnet trøst, hjelp og nærhet når de trenger det. Barnet er avhengig av vissheten om den trygge havnen i mange situasjoner, som i en tilvenningsperiode, når det er engstelig, slitent eller lei seg. Barnet trenger omsorgspersonen når den har et naturlig behov for nærhet og bekreftelse.

Barnets behov for selvstendighet og utforskertrang er illustrert i den øverste del av sirkelen. Barnet trenger å vite at vi er der og at vi ser, når det beveger seg bort fra oss for å utforske på egen hånd.

VURDERING OG DOKUMENTASJON

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehagelov og rammeplan.

Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten (Rammeplanen, 2017).

Å dokumentere handler om å gjøre noe synlig og tilgjengelig for oss selv og andre ved hjelp av bilder, observasjoner, intervjuer eller annet. Dokumentasjon som får oss til å tenke, og som vi reflekterer rundt er viktig verktøy for å kunne vurdere det pedagogiske arbeidet vårt. Vi bruker blant annet praksisfortellinger i møtene våre. Gjennom faglige refleksjoner får vi nye tanker og ideer, som fører til at vi justerer eller endrer våre handlinger eller væremåter.

Dokumentasjon kan blant annet gi foreldre informasjon om hva barn opplever i barnehagen. I Grashoppa bruker vi mykid som kommunikasjonsverktøy. På mykid kan foreldre se bilder og følge prosesser via et kort dagsreferat som gir et lite innblikk av dagens hendelser. Vi dokumenterer også noe av barnets opplevelser og aktiviteter i barnets perm.

Vi har felles refleksjoner med hele personalgruppen for å vurdere arbeidet i forhold til halvårsplan, årsplan og rammeplan. Vi evaluerer hvordan vi jobber med:

- Glede, omsorg, felleskap og anerkjennelse
- Leken
- Tema og satsinger
- Fagområdene
- Dokumentasjon
- Annet aktuelt i rammeplan

PROGRESJONSPLAN FOR DE SYV FAGOMRÅDENE

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagen og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold (Rammeplanen 2017).

Rammeplanens fagområder med prosessmål er grunnlag for vårt arbeid i barnehagen og for det vi definerer i vår progresjonsplan. For å synliggjøre progresjon har vi valgt å nevne noen fokusområder for hver aldersinndelte avdeling i Grashoppa. Det betyr ikke at vi slutter med områdene etter hvert som barna blir eldre, men vi tilføyer og utvider fokuset.

Læring og utvikling skjer i prosessene, derfor har vi fokus på erfaringene og opplevelsene fremfor resultat. Barnas lek er et viktig grunnlag for arbeid med fagområdene. Vi ønsker å ta utgangspunkt i barns engasjement slik at arbeid med fagområdene oppleves som en meningsfylt og morsom del av hverdagen.

For barnehageåret 2017/2018 har vi ekstra fokus på fagområdet kommunikasjon språk og tekst, i forbindelse med at vi har inkluderende språkfelleskap som tema.

Progresjonsplan fagområdet;

Kommunikasjon, språk og tekst

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer (Rammeplanen, 2017).

Løvetann	Prestekragen	Blåklokka
Bruke enkle bildebøker og eventyr	Fortellinger og eventyr	Ta i bruk langlesingsbøker
Visualisere ved bruk av bilder	Bruke bilder til fortelling og gjenfortelling	Fantasere og lage egne fortellinger
Et språkstimulerende miljø, verbalt og nonverbalt	Rom til daglige samtaler med barn, utvikle begrepsforståelse	Delta i samtaler om et tema, turtaking i dialog
Handlinger og konkrete språklegges	Leke med språk, lyd, rim og rytme	Leke med rim, gåter og vitser
	Bli kjent med eget navnbilde Bruk av konkrete	Lekeskrive med tegning, tall og bokstaver

Progresjonsplan fagområdet;

Kropp, bevegelse, mat og helse

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse (Rammeplanen, 2017).

Løvetann	Prestekragen	Blåklokka
Opplive glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer	Erfare med varierte og allsidige bevegelser i lek og aktiviteter	Mestring og fellesskap gjennom fysisk aktivitet i lek og spill
Bruke skogsområdet med variert terreng i utetid	Erfare variert terreng som utfordrer og utvikler grovmotorikken	På turer i variert og krevende terreng
Erfare med bruk av sanser og bli kjent med egen kropp, øve på å kle på selv	Bli kjent med egne behov, få kjennskap til menneskekroppen	Utvikle kunnskap om menneskekroppen Selvstendighet ved toalettbesøk
Opplive glede ved deltakelse i felles måltid	Utvikle selvstendighet ved håndvask, bordsituasjon og påkledning	Begynnende forståelse for betydningen av gode vaner og sunt kosthold
Mestring ved å drikke og spise selv	Opplive sunt kosthold	Få innsikt i matens opprinnelse

Progresjonsplan fagområdet;

Kunst, kultur og kreativitet

I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon (Rammeplanen, 2017).

Løvetann	Prestekragen	Blåklokka
Utvikle følsomhet til å lytte, iaktta og nyte estetiske uttryksformer	Erfare kunst og kultur, gjennom teater, dramatisering, dans og lek med musikk og rytme	Rom for skapende virksomhet med varierte estetiske uttrykk som dans, drama, design og musikk og visuelt språk
Erfare å kunne uttrykke seg estetisk med dans, utkledning, musikk og sang	Bruke fantasi, kreativ tenkning og skaperglede for estetiske uttrykk som blant annet forming med to- og tredimensjonalt materiale	Konstruere og forme med bruk av variert materiale
Varierte erfaringer med formingsmateriell	Kjennskap til bruk av blyant, pensel og navn på fargene	Kan samarbeide med flere om kunstprosjekter
Erfare bruk av farger	Opplive glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet	Møte kunstneriske og kulturelle uttryksformer og utforske og delta i kunst- og kulturopplevelser

Progresjonsplan fagområdet;

Natur, miljø og teknologi

Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider (Rammeplanen, 2017).

Løvetann	Prestekragen	Blåklokka
Oppleve glede ved å være ute året rundt	Erfare mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring	Flere referansesteder og glede ved å ferdes i natur
Oppdage og utforske naturen og naturens mangfold	Reflekter over sammenhenger i naturen	Utforske naturen, artsbestemme og følge med på årstidsforandringer
Leke med naturens materialer som sand, vann, jord, kongler, pinner, steiner, blomster og blader	Erfare og få kunnskap om småkryp, dyr og vekster	Forståelse for klær etter vær
Erfare enkel teknologi	Erfare og undre seg over ulike værtyper	Begynnende forståelse for bærekraftig utvikling - kjærlighet til naturen og forståelse av samspill mellom mennesker og naturen
	Utforske muligheter som ligger i redskaper og teknologi	Utforske og eksperimentere med teknologi og naturfenomener

Progresjonsplan fagområdet;

Antall, rom og form

Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende (Rammeplanen, 2017).

Løvetann	Prestekrage	Blåklokka
Leke med telleregler og sangregler, fokus på tall 1-5 og mengde 1-3	Gjennom hverdagslige aktiviteter og lek, utforske og bruke tallrekken frem til 10	Bruke tallrekken frem til 20, fokus på mengdebegrepet i hverdagsaktiviteter
Erfare plassering og orientering	Leke med plassering som for eksempel foran/bak og over/under	Leke med lokalisering, ta i bruk kart til tursted
Sortere, måle og sammenligne i lek og hverdagssituasjoner	Utforske, sammenligne og leke med størrelser og vekt	Måle og sammenligne størrelser, symmetri, areal, volum og tid, deriblant ukedager
Eksperimentere og leke med farger og geometriske former	Erfare og leke med mønstre	Løse matematiske problemer
Leke med enkle puslespill, rollespill og gjemsel	Leke med puslespill og brettspill	Leke med terning- og logikkspill

Progresjonsplan fagområdet;

Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold (Rammeplanen, 2017).

Løvetann	Prestekragen	Blåklokka
Oppeve og tilegne seg grunnleggende holdninger og verdier	Øve på turtaking og lytte til andre - konfliktløsning	Utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet
Støtte til positiv konfliktløsning	Anledning og ro for undrende samtaler	
Tid og rom for å uttrykke følelser og undring	Utvikle interesse, respekt og toleranse og forstå verdien av likheter og ulikheter i et felleskap	Øve på å løse konflikter og refleksjon over menneskerettigheter, normer og verdier
Markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarv og andre religioner som er representert i barnegruppen	Få kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner	Utforske og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål Kjennskap til bakgrunn for tradisjoner

**Progresjonsplan fagområdet;
Nærmiljø og samfunn**

Barns medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaringer med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden (Rammeplanen, 2017).

Løvetann	Prestekrage	Blåklokka
Erfare å bli sett, hørt og anerkjent for den man er og de behov man har	Opplive at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse	Opplive aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet
Opplive medvirkning	Erfare gruppetilhørighet og felleskap på avdeling og i barnehagen	Erfare at det gis like muligheter, og at egne synspunkter blir hørt
Gjennom felles opplevelser bli kjent med barn og voksne som hører til i barnehagen	Opplive vennskap	Dra på lengre turer og oppleve nærmiljøet
Bli kjent med seg selv i samspill med andre	Erfare at egne valg og handlinger kan påvirke situasjonen for en selv og andre	Erfare hvordan vi ferdes i trafikken og erfare kollektivtrafikk
Erfare inne- og utemiljøet i hele barnehagen	Bli introdusert for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet	Bli kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer

STJERNER I GRASHOPPA

Stjernene er de eldste barna i Grashoppa, i år har vi 10 Stjerner. Det siste året i barnehagen skal by på mange ekstra opplevelser, vi drar på lengre turer og fysisk aktivitet er sentralt. *Barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sansene i læringsprosesser* (Rammeplanen, 2017).

Sigurd Aukland sier: Det 5-åringen trenger, er ikke å sitte stille rundt et bord. De trenger å få tøyse, synge, rope, kose, klatre, hoppe, danse, løpe, brøle og prøve. De trenger å få tro på seg selv, tro på at de betyr noe. Og de trenger å få utfordringer som møter deres nysgjerrighet og trang til utforskning.

For Stjernene har vi fokus på

- Mestringsfølelse
- Gode opplevelser
- Selvtendighet
- Å ta imot kollektive beskjeder
- Konsentrasjon
- Å vente på tur
- «Tap og vinn, med samme sinn»
- Blyantgrep
- Gjenkjenne eget navn og kunne skrive det mot slutten av året

Faste begivenheter

- Lucia
- Juleballade
- Toppturer
- Skolebesøk
- Overnatting
- Stjerneavslutning

ÅRETS GANG

TRADISJONER

I Grashoppa har vi noen faste tradisjoner etter årstid, barna er delaktige i arbeidet med å planlegge og gjennomføre de ulike arrangementene.

Grønnsakssuppe

På høsten har vi grønnsaker som tema. Ved at barna får mulighet til å studere og utforske får barna kjennskap til ulike grønnsaker. Vi lager suppe som foreldre kan komme og smake på. Barna er delaktige fram mot denne dagen med å gå til butikken og handle ingredienser, pynte med materiale fra naturen og delta i å lage grønnsakssuppa.

Advent og jul

Tradisjoner i desember:

- Felles adventsamlinger for alle avdelingene, mandag morgen etter adventshelgene
- Julemiddag for alle i salen med tradisjonsrik julemat
- Stjernene går Lucia, synger og deler ut lussekatter ved bosenteret og i barnehagen
- Avdelingene spiser julegrøt ute eller inne
- Felles juleavslutning hvor vi inviterer foreldre og søsken til underholdning, julepregang og julekos

Vinteraktivitetsdag

Ved vintervær og snø arrangerer vi felles vinteraktiviteter. Vi leker sammen, heier på hverandre og spiser mat ute. Dagen avsluttes med diplomutdeling til alle deltakere.

Temafest

I januar og februar jobber vi mot en felles temafest i februar. Barna planlegger og lager rekvisitter til et valgt tema på gruppen eller avdelingen. På dagen er det fest med blant annet felles samling, show og dans.

Påskefrokost

Fredag før palmehelgen inviteres foreldre til påskefrokost sammen barn og voksne i barnehagen.

17. mai feiring

Siste barnehagedagen før 17. mai feirer vi nasjonaldagen i Grashoppa. Vi går i tog sammen med barna fra Solstua og Tirilltoppen. Foreldre/foresatte er velkommen til å se på. Toget følges av korpsmusikk og går en runde i byggefeltet. Etter toget går barna tilbake til barnehagen og fortsetter dagen med tradisjonelle 17. mai-leker, pølser og is.

Sommeravslutning

Som avslutning på barnehageåret arrangerer SU i samarbeid med oss felles sommeravslutning for barn og foreldre.

HELSE OG KOSTHOLD

Vi følger retningslinjer for mat og måltider i barnehagen gitt ut av helsedirektoratet.

For mer informasjon se: <http://helsedirektoratet.no/publikasjoner/retningslinjer-for-mat-og-maltider-i-barnehagen/Sider/default.aspx>

Fiskesprell-barnehage

Vi har alltid tilbud om fisk som pålegg til smøremat, og hovedvekten av våre middagsmåltider er fiskemiddager.

For mer informasjon se: fiskesprell.no

5-om dagen-barnehage

Vi tilbyr oppkuttete grønnsaker og frukt hver dag, og en stor del av bursdagsmenyene våre er frukt og grønnsaker.

For mer informasjon se: frukt.no

LITTERATURLISTE

Ausgaard, A (2013). *Se meg, pedagogisk arbeid i barnehagen*: Elektronisk Undervisningsforlag AS

Barnehageloven (2012). *Lov om barnehager*: Cappelen Damm AS

Barsøe, L (2012). *Ville og stille barn i barnehagen*: Kommuneforlaget AS

Melaas, T (2013). *Blikk for lek i barnehagen*: Kommuneforlaget AS

Ruud, E,B,. (2010). *Jeg vil også være med! Lekens betydning for barns trivsel og sosiale læring i barnehagen*: Cappelen Damm AS

Rammeplanen (2017). *Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver*: Kunnskapsdepartementet